

BEVEZETÉS*

A könyv, amit a tisztelt olvasó a kezében tart, nem az asztrológia tankönyve. Sem az asztrológia alapjaiba nem kíván bevezetést nyújtani, sem részletkérdések elmélyültebb megismerését nem kínálja, mint ahogy azt sem tekinti céljának, hogy az asztrológia problematikus pontjait tisztázza. Számos olyan kiváló és kevésbé kiváló munka létezik már magyar nyelven is, amely e feladatoknak többé-kevésbé eleget tesz. Ráadásul e sorok írója nem asztrológus, s így az efféle művek számát egyáltalán nem kívánja gyarapítani. Ami a jelen munka szándéka, az a régi ember antropológiai szemléletének bemutatása, melynek komplexitása, tökéletes rendezettsége és belső harmóniája révén bepillantást nyerhetünk megalkotójának: a premodern, vagyis a tradicionális embernek a lelkébe. Amire azt mondják, hogy „szemet gyönyörködtet”, az sosem a szemet gyönyörködteti, hanem a lelket. Nos, az asztrológia – intellektuális szépsége révén – közvetlenül a lelket gyönyörködteti. Többé-kevésbé mindegyik tudománynak megvan a maga szépsége, s ez hol magukban a tudományokban lelhető fel, hol pedig abban a tárgyban vagy területben, amivel foglalkoznak. Az asztrológia szépsége nem annyira a tárgyában rejlik, mint inkább magában az asztrológiában: abban, *ahogyan* e diszciplína foglalkozik tárgyával. A bolygók és az egyéb „égi jelek” ugyanis az asztrológiának csupán – ha szabad azt mondani – az „apropóját” adják. Az asztrológia ugyanis nem természettudomány, hanem tulajdonképpen irányultságát tekintve *humán tudomány*, melynek azonban éppen az adja a különlegességét, hogy egyesíti magában a természet világát és az emberi világot. Hogy e két terület valóban összekapcsolható-e, vagy éppen ellenkezőleg: a „mikrokozmosz” és a „makrokozmosz” kapcsolata a babonák világába tartozik, mellékes abból a szempontból, ami a jelen munka tárgya: az asztrológia különleges komplexitásának és belső koherenciájának szempontjából. E könyv tehát nem azt vizsgálja, hogy igaz-e az asztrológia, vagyis hogy tudomány-e vagy áltudomány, hanem azt, hogy *milyen* tudomány/áltudomány, s hogy milyen képet nyerhetünk belőle arról az archaikus emberről, aki az önmagáról, a saját személyiségéről és sorsáról való tudását szerte a világon a bolygók nyelvén fejezte ki.

Az asztrológia, akárcsak az összes humán diszciplína, *nem egzakt tudomány*. Bár az égitestek egzakt módon megragadható mozgásából indul ki, ezeket mégis

* Forrás → Buji Ferenc: *Harmonia universalis. Az asztrológia belső rendje* (Budapest, 2012, Kairosz Kiadó), p. 5–19.

az emberi világra vonatkoztatja, s ilyen módon az asztrológiától soha nem szabad elvárni a természettudományok egzaktságát. Valójában minél magasabb rendű, minél inkább minőségi sajátosságokkal bír egy vizsgált tárgy, az arra irányuló tudományos kutatás eredménye szükségképpen annál bizonytalanabb lesz. Fokozottan igaz ez akkor, ha a vizsgálat tárgya egy szubjektum, egy emberi személy – márpedig az asztrológia tárgya éppen az ember a maga testi-lelki komplexitásában: *az ember mint személyiség és mint sors, az ember mint individuális és mint szociális lény*. Így például míg a mechanikának nincsenek iskolái, hanem csak *a* mechanika van, addig a pszichológia számtalan iskolára – valójában sok-sok kis pszichológiára – tagolódik, ezáltal is megerősítve azt, hogy már *mint tudomány* is mennyi bizonytalansággal van tele (hogy ne is említsük azt a külön bizonytalansági tényezőt, amelyet alkalmazója, a pszichológus jelent). Ugyanez az asztrológiára is érvényes: nemcsak önmagában véve nem képes tökéletesen és maradéktalanul pontosan megragadni tárgyát, az adott embert, hanem – noha többé-kevésbé szilárd és egyetemlegesen elfogadott elveken nyugszik – nagyon sok múlik alkalmazóján, az asztrológuson is. Éppen ezért a horoszkóp, amely a bolygók helyzetét mutatja egy adott pont és egy adott pillanat, vagyis a születési hely és a születési idő vonatkozásában, tulajdonképpen olyan, mint egy festmény: noha mindegyik művészettörténész pontosan ugyanazt látja, ámde mégis többé-kevésbé mindegyik mást lát benne, következésképpen mást mond, mást ír róla. A horoszkóp önmagában nem jelent semmit, éppúgy élettelen rajz, mint egy kotta: ahogy a kottát a karmester kelti életre a zenekarral együtt, s többé-kevésbé mindegyik karmester másképpen fogja interpretálni, éppígy a horoszkóp is csak az értő szemlélő, az asztrológus vizsgálódásai által kel életre, s így a megelevenedett – vagyis kifejtett – horoszkópban mindig benne van az asztrológus személyisége is.

Az asztrológia nem kész tényeket, hanem tendenciákat, hajlamokat, irányultságokat, valószínűsíthető lehetőségeket rögzít. Nem azt mondja meg, hogy ez és ez az ember ilyen és ilyen, hanem azt, hogy ebben és ebben az emberben ilyen és ilyen irányokban élnek *természetes hajlandóságok*. Az „égi jelek” és az ember világa között az asztrológia csupán – mikrofizikai kifejezést használva – „gyenge kölcsönhatást” tételez. Egy alkalommal Szókratész tanítványai megmutatták mesterüket egy olyan embernek, aki pusztán az arcból tökéletes jellemzést tudott adni mindenkiről. Nos, e léleklátó ember Szókratész arcából igen rossz tulajdonságokat olvasott ki, melyek nyilvánvalóan ellentétesek voltak azokkal a tulajdonságokkal, amelyekkel Szókratész rendelkezett. Amikor tanítványai beszámoltak erről mesterüknek, Szókratész azt mondta: „Annak a léleklátónak igaza volt, mert én eredendően tényleg ilyen lettem volna, csakhogy saját belá-

tásom alapján átalakítottam jellememet, természetemet.” Nos, ha egy korabeli asztrológus megcsinálta volna Szókratész horoszkópját, abban ő is egy merőben más embert látott volna, mint ami Szókratész volt. Mint ahogy az egyik neves magyar asztrológus megjegyezte: „Mivel az emberek legnagyobb része vajmi kevéssé használja fel mentális lehetőségeit, ennél fogva a helyesen felállított horoszkópok rendszerint találóak szoktak lenni.”

Az asztrológia nem a személyiség legbelső magjával foglalkozik, hanem azzal, hogy ez a legbelső nukleusz – mely teljes mértékben kívül van azon a körön, amelyet a horoszkóp „lát” – milyen személyiség-, egyéniség- és sorsburokba születik bele. A horoszkóp csupán erről a burokról hordoz információkat. Arról, aki e burokrendszer közepén „ül”, a személyiség legbelső magjáról, magáról az „én”-ről az asztrológia mit sem tud mondani. Maga a legszorosabb értelemben vett szubjektum – az ember szabadságának záloga – nem egyik eleme a kozmikus rendnek, hanem végső soron kívül van rajta, fölötte áll. Az emberi lény legközepe, az „én” tehát – úgymond – „nincs alávetve a csillagoknak”. Szabad. *Ez a szabadság azonban senki számára nem adottság, hanem lehetőség, amit a szükség-szerűséggel vívott harcban kell fokozatosan kibontakoztatnia.*

A személyiségmag és a személyiségburok viszonyát úgy kell elképzelni, mint egy lámpa esetében az izzó és a lámpabura viszonyát. Ez előbbi az én, míg az utóbbi a személyiségburok. Az, hogy végül is a lámpa milyen fényt ad, éppúgy függ az izzó fényerejétől és fényminőségétől, mint a burától. A fényt azonban nem a bura adja, hanem a villanykörte; a bura csak átereszt magán a fényt, hozzáadva a maga sajátosságait, s így csupán passzív szerepet játszik az aktív villanykörtevel szemben. Mindez azt mutatja, hogy az asztrológia segítségével kiválóan fel lehet térképezni valakinek a természetét, meglehetősen biztonságosan meg lehet állapítani sorsának legfőbb jellegzetességeit, elemeit – de hogy aztán ez *kinek* a természete és *kinek* a sorsa, arra vonatkozólag az asztrológia jószerivel semmit sem tud mondani. Úgy is meg lehetne ezt fogalmazni, hogy az asztrológia szinte semmit nem mond arról, hogy a horoszkóp tulajdonosa *ki*, ám csaknem mindent elmond arról, hogy az illető *milyen*. A milyenséget mutatja, nem pedig azt, hogy *ki* az, aki ilyen vagy olyan.

Ha két azonos helyen és azonos időben születő ember személyisége és sorsa eltér egymástól, akkor annak *egyik* oka éppen ez: két lényegesen különböző „én” született bele ugyanabba a konstellációba (kozmosz relációba), s így a végeredmény két különböző ember lesz. Meglehet például, hogy Kanton kívül mások is születtek ugyanabban az időben Königsbergben, mégsem lettek zseniális filozófusok, mert *a kiugró teljesítményeket soha nem a személyiség adja, hanem az én*. Az *én* az, ami megnyilvánul, de a személyiségen keresztül, s az csupán *struktú-*

rálja e megnyilvánulást. A személyiség természetesen kedvező konstelláció esetén segítheti az én kibontakozását és önértékesítését, azonban gyakran előfordul, hogy az én éppen a személyiség ellenében, azzal szembefordulva tudja csak érvényesíteni önmagát. Mindazonáltal az azonos időben és helyen született emberek személyisége és sorsa között bizonyos párhuzamosság figyelhető meg, és elegendő itt csak az ikrekre gondolni, akiknek személyiségbeli párhuzamai még magyarázhatók örökletességekkel, sorsbeli párhuzamai azonban már nem.

De két, ugyanazon helyen és pillanatban született ember személyiség- és sorsbeli különbségének lehet más oka is. A horoszkóp ugyanis – mint fentebb említettem – lehetőségeket és tendenciákat mutat, amelyek közül az egyik emberben ezek, a másik emberben meg azok aktualizálódnak. Az asztrológia elemei – például a bolygók – éppen úgy princípiumok, mint például a pszichológiai típusok, s mint ilyenek, maguk nem jelennek meg a konkrét emberi világ síkján, hanem csupán megnyilvánulásaik, viszont egyazon princípiumnak több különböző, de egymással mégis összefüggő megnyilvánulása lehet.

Az asztrológia elsődlegesen a *jellemet* (személyiséget) és a *sorsot* (az életterületeket) vizsgálja, vagyis egyszerre karakterológia és sorstudomány. E kettő lényegileg és mély értelemben összefügg, még ha ez az összefüggés első pillantásra nem is nyilvánvaló. „Az ember sorsa jelleme” – mondta Hérakleitosz. Ez azt jelenti, hogy az ember sorsa nagymértékben jellemétől függ. A jellem viszont bizonyos értelemben maga az ember. Ezért az ember mint *homo moralis* egyszerre szabad és szükségszerűségnek alávetett. Emiatt fogalmazott úgy Platon, hogy „az ember szabadságból és szükségszerűségből van összegegyűrt”. És különösen a *jellem* az, amelynek vonatkozásában a szabadság érvényesülhet. Az ember külső élete, mondhatni sorsa ugyanis döntően a szükségszerűség birodalmába tartozik. A *külső szabadság* számos külső tényező függvénye, és éppen ezért megvalósítása csak igen korlátozott mértékben tartozik az emberi szubjektum fennhatósága alá. A *belső szabadság* ellenben teljesen magától az individuumból függ, s ez azt jelenti, hogy megvalósításának voltaképpen csak szubjektív akadályai vannak (ami persze egyáltalán nem jelenti ezen akadályok jelentéktelenségét). Ugyanis minél inkább belső dolgokról van szó, azok annál inkább azonosak magával a szubjektummal, s minél inkább külső dolgokról van szó, azok annál inkább idegenek tőle, következésképpen annál kisebb a hatalma felettük. Az embernek már teste fölött is csak minimális hatalma van, és a test előbb-utóbb – az öregedés és a halál révén – szükségképpen kicsúszik a fennhatósága alól. A jellemvilág ezzel szemben pontosan az a terület, ahol az ember előtt – legalábbis elvileg – korlátlan lehetőségek nyílnak. Szabadságát – mint ahogy azt a sztoikus bölcsélet oly kiválóan megfogalmazta – e területen semmi sem csorbíthatja. Például senki

nem akadályozhatja meg, hogy valaki jó legyen, és csak nemes gondolatai legyenek. Ez az, ami az embernek tényleg a hatalmában áll.

Mintegy elővételezve e munka fő mondanivalóját, mindenképpen érdemes egy pillantást vetni az asztrológia fő elemeinek szimbolikus jelentésére, már csak azért is, hogy az olvasó világosan lássa a különbséget a valódi asztrológia és azon asztrológia között, amellyel leginkább a színes magazinokban lehet találkozni. Az asztrológia a személyiséget nem egészében véve, hanem alkotóelemeire és -tendenciáira bontva vizsgálja, és a hét klasszikus és a három újonnan felfedezett bolygó valójában éppen ezeknek a személyiséget alkotó elemeknek és tendenciáknak felel meg. Ennek a tíz bolygónak megfelelően tíz elemből álló, meglehetősen differenciált emberképnek az egyes elemei külön-külön mozognak egy olyan tizenkét „mezőből” álló körpályán, amelynek szegmensei viszont a személyiség tizenkét alaptípusát testesítik meg. Így a személyiségelemeket és -tendenciákat képviselő bolygók hol ebbe, hol abba a személyiségtípust képviselő állatövi jegybe kerülnek, hol ennek, hol annak a személyiségtípusnak a jellegzetességeit öltik magukra. Ez ugyan még nagyon elemi szintje az asztrológiai vizsgálatásnak, de hogy már ez is milyen hatalmas variációs lehetőségeket rejt magában,¹ azt az alábbi táblázat mutatja:

01 bolygó 12 jegyben: $12^1 =$	12
02 bolygó 12 jegyben: $12^2 =$	144
03 bolygó 12 jegyben: $12^3 =$	1 728
04 bolygó 12 jegyben: $12^4 =$	20 736
05 bolygó 12 jegyben: $12^5 =$	248 838
06 bolygó 12 jegyben: $12^6 =$	2 985 984
07 bolygó 12 jegyben: $12^7 =$	35 831 802
08 bolygó 12 jegyben: $12^8 =$	429 981 696
09 bolygó 12 jegyben: $12^9 =$	5 159 780 352
10 bolygó 12 jegyben: $12^{10} =$	61 917 364 224

Nos, míg a „bulvárasztrológia” csupán egyetlen bolygó, a Nap állását veszi figyelembe, vagyis csak tizenkét variációs lehetőséget ismer (egy adott ember Kos, vagy Bika, vagy Ikrek és így tovább), addig a valódi asztrológia *tíz* bolygót vizsgál tizenkét jegyben.

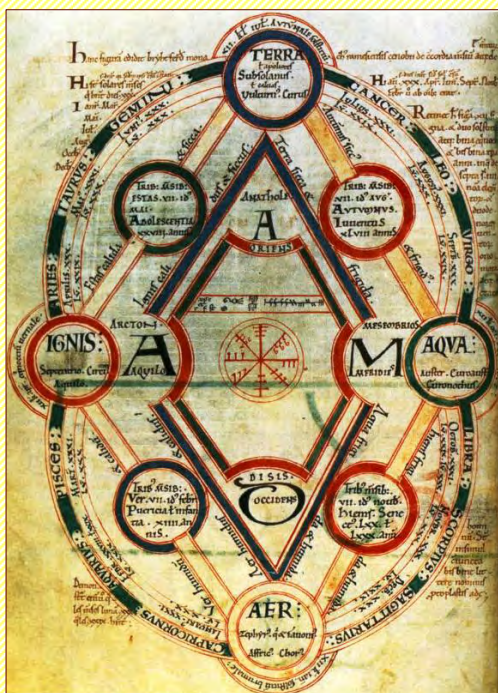
De nemcsak a bulvárasztrológia fenyegeti az asztrológiát, hanem az ezoterikus asztrológia is: az, hogy az asztrológia belekerült abba az „olvasztótégelybe”,

¹ E számításban figyelmen kívül hagytuk, hogy a Merkúr és a Vénusz a Naptól csak bizonyos mértékben távolodhat el.

amit legjobban talán a *New Age* kifejezéssel lehetne körülírni, és amelyben minden egybefolyik – és elértéktelenedik. A keleti spirituális tudás és a nyugati pre-modern okkultizmus denaturált és felhígított elemei – „reinkarnáció”, „karma”, „önmegvalósítás”, „önvaló” stb.² – fokozatosan beszivárognak az asztrológiába, ami által maga az asztrológia is elveszíti eredeti tisztaságát és intaktságát, ráadásul olyan elvárásokat támasztanak vele szemben, amelyeknek eleve nem felelhet meg, de amelyeknek elvi értelemben sem tudna megfelelni semmi sem, mert ezen elvárások alapja hamis. Az ezoterizált asztrológia éppúgy elhajlása a klasszikus asztrológiának, mint a bulvárasztrológia. Az asztrológusnak tehát tisztában kell lennie tudománya határaival, mert abban a pillanatban, amikor e határon túl akarják alkalmazni, elveszíti érvényét. Ez nemcsak az ezoterikus asztrológiára vonatkozik, hanem például az asztrológiai prognosztikára is. A horoszkóp – a születési horoszkóp, a radix – a személyiség és sors alapjellegét és alap-tendenciáit igen jó hatásfokkal képes feltérképezni, de ha eseményeket, különösen pedig események időpontjait próbáljuk belőle kiolvasni, akkor nagy mértékben bizonytalanná válik.

Az asztrológiát nem a Föld és a bolygók kozmikus relációjának tudományos magyarázata érdekli, hanem az a reláció, amelyben a tér egy adott pontja (a születés helye) a tér más pontjaival (a bolygókkal) egy adott pillanatban (a születés idejében) van. A geocentrikus világkép összeomlása tehát egyáltalán nem mért halálos csapást az asztrológiára, mint számos csillagász elvakult asztrológia-ellenességében tévesen állítja, mert az asztrológia nem elméletfüggő, hanem tapasztalásfüggő; nem a bolygóviszonyok magyarázatát kínálja, hanem a bolygóviszonyok *tényéből* indul ki. És a bolygók térbeli viszonya – például az, hogy a Föld egy adott pontjáról egy adott pillanatban két bolygó milyen szöveget zár be egymással – teljesen független e viszony értelmezésétől, vagyis teljesen független attól, hogy e viszonyt a geocentrikus vagy a heliocentrikus világképen belül értelmezzük-e. Ezért aztán a geocentrikus világmodell összeomlása az asztrológia érvényességén – vagy ha úgy tetszik érvénytelenségén – semmit nem változtatott. A geocentrikus látásmód azonban olyannyira integráns eleme az ember

² Talán nem árt felhívni az olvasó figyelmét arra, hogy ezek a kifejezések a modern ezotériában – sőt egyenesen, mint manapság egyre gyakrabban mondják, az ezotériában (ami tulajdonképpen nem más, mint az ezotériával foglalkozó nőnemű személy) – már egyáltalán nem azt jelentik, mint abban az eredeti tradicionális környezetben, amiben megfogalmazódtak. A tradicionális önmegvalósítás például éppen annak az „ön”-nek a detronizálását jelenti, amelyet a modern önmegvalósítás trónra akar emelni, ami pedig a reinkarnációt illeti, ezzel kapcsolatban csak annyi engedtessek meg, hogy amíg a régi ember számára a reinkarnáció szörnyű kényszerként jelent meg, addig a modern ember számára egy kifejezetten vonzó perspektíva, mert általa össze tudja kapcsolni halhatatlanságvágyát és fundamentálisan materialista földhözragadtságát.

A négy elem, az évszakok és az állatövi jegyek. XI. századi angol kézirat miniatúrája.

modern csillagászat számára. Asztrológiailag minden olyan égitest bolygónak – régi magyar kifejezéssel bolygócsillagnak – számít, amely bármilyen földi pontról nézve az állócsillagok fix koordináta-rendszeréhez képest folyamatosan változtatja a helyét. Ilyen módon ezek közé nemcsak a Merkúr, Vénusz, Mars, Jupiter, Szaturnusz, Uránusz, Neptunusz és Plútó tartozik, hanem a Nap, valamint a Föld saját holdja, a Hold is. Az asztrológia tehát e tekintetben nem téved, hanem egyszerűen csak más, ámde nem kevésbé érvényes szempontok alapján klasszifikálja az égitesteket, mint a modern tudomány.

Bár az asztrológia alapvetően a bolygók helyzetével foglalkozik, azért jó néhány állócsillag is fontos szerepet játszik benne. Éppen ezért e tudományágra joggal alkalmazható az „asztrológia” szó, ami annyit jelent: „csillagtudomány”. A „csillag” szóval kapcsolatban hasonlókat lehet mondani, mint a „bolygóról”: az asztrológia számára a Merkúr, a Vénusz és a többi bolygó úgyszintén *csillag* – mert hiszen minden égitest, éppen az által, hogy látszik: csillag –, ámde ezek nem álló-, hanem bolygócsillagok.

Az asztrológia azonban nemcsak a tizenkét állatövi jegyet, illetve az ezeknek megfelelő tizenkét személyiségtípust ismeri, hanem ismer tizenkét asztrológiai házat is, amelyek egy-egy adott életterülettel állnak kapcsolatban. Míg tehát az

kozmosz látásmódjának, hogy számos, különösen a Földre vonatkoztatott csillagászati relációt még a mai tudományos munkák is a geocentrikus szemlélet alapján fejtenek ki. A *Magyar Nagylexikon* szerint például a tavaszpont „az ekliptikának és az égi egyenlítőnek az a metszéspontja, ahol a Nap éves látszólagos égi mozgása során, a tavaszi napéjegyenlőségkor az égbolt D-i részéről az É-ira lép”; a napéjegyenlőség „az az időpont, amikor a Nap az égi egyenlítő és az ekliptika metszéspontjában van”; az ekliptika „a Nap látszó útja a csillagok között”, és így tovább.

A félreértések elkerülése végett már itt a legelején meg kell jegyezni, hogy az asztrológia számára a „bolygó” nem ugyanazt jelenti, mint a modern

asztrológus a bolygók és jegyek együttállásából karakterológiai következtetéseket vonhat le, a bolygók és a házak együttállásából a sors alakulására következtethet.

Mindezekon felül azt, hogy az egyes bolygók hogyan „működnek”, vagyis hogy harmonikus vagy diszharmonikus arcukat mutatják-e meg, illetve hogy *milyen módon* harmonikusak vagy diszharmonikusak, nemcsak attól függ, hogy az adott horoszkópban melyik jegybe jutnak, hanem mindenekelőtt attól, hogy a Föld egy adott pontjáról nézve egymással milyen szöveget zárnak be. Bezárt szövegek által ugyanis a bolygók vagy „segítik” egymást, vagy „ártanak” egymásnak. És talán már mondani sem kell, hogy a „segítésnek” és az „ártásnak” nemcsak mennyiségi jellegű fokozatai vannak, hanem minőségileg eltérő variációi is. Így például a bolygók egymásnak háromféleképpen „árthatnak”: gátolhatják, túlzásba vihetik vagy eltorzíthatják egymás „alaptermészetének” kibontakozását.

Egy tudományt két oldalról lehet megközelíteni: egyrészt eredményei, alkalmazhatósága felől, másrészt belső rendszere, struktúrája felől. Amikor az asztrológiát a modern természettudomány kritika tárgyává teszi, akkor az szinte mindig az előbbi szempont alapján történik: lehet-e bármilyen értelemben is szignifikáns kapcsolat a bolygók helyzete, valamint a született személyisége, jellege és sorsa között? Erre a kérdésre a természettudomány magától értetődően adja meg a nemleges választ.³ Az asztrológia *belső struktúrája* azonban egyáltalán nem tárgya semmiféle vizsgálódásnak, pedig egy ilyen jellegű vizsgálat már önmagában képes lenne felhívni a figyelmet arra, hogy az asztrológia nem tompa lelkű emberek sötét babonája, hanem egy olyan koherens rendszer, amelynek szépségéhez, belső rendjéhez, harmonikus összefüggésrendszeréhez a modern tudományok közül talán csak a matematika hasonlítható. Míg azonban a matematika döntően mennyiségi természetű elemekkel operál – tudniillik a számokkal –, addig az asztrológia rendkívül gazdag jelentéstartalmú, minőségi jellegű archetípusokkal. Természetesen nincs szükségképpen összefüggés egy tudásterület belső koherenciája és alkalmazásának megbízhatósága között, de még ha ez utóbbi csorbát is szenved, ez nem ok arra, hogy emiatt az előbbit nemlétezőnek tekintsük. Az asztrológia lenyűgöző belső koherenciája félreérthetetlenül tanúskodik annak a tradicionális szellemnek a magasrendű antropológiai tudásáról, amely azt megalkotta. Ha így nézzük, elkerülhetetlenül arra a következtetésre kell jutnunk, hogy az asztrológia a régi ember legnagyobb teljesítményei közé tartozik, nagyszerűségében messze megelőzve az ókori világ „hét csodáját”. Hogy miért nem kapta meg a mai ember részéről a megfelelő figyelmet, annak két alapvető oka van. Egyrészt az asztrológia esetében egy szellemi

³ Ez nem a tudomány válasza, hanem csupán a *természettudományé*, ugyanis a humán tudomány – jelesül a jungiánus analitikus lélektan – *igenlően* válaszol erre a kérdésre.

műről, egy intellektuális rendszerről van szó, s mint ilyent előbb fel kell fogni a maga komplexitásában és mélységében, s csak utána kaphatja meg a megfelelő értékelést. A modern ember azonban nem szívesen vállalja ezt a feladatot, és jobban szereti a „késztermékeket”, például a műalkotásokat, amelynek értékelését viszont – meglehetősen következtelenül – egyáltalán nem köti össze annak az embernek az értékelésével, aki azokat megalkotta; ezzel szemben az asztrológia esetében – tekintve, hogy „szellemi termékről” van szó – nem kerülhető meg az alkotónak és a műnek az összekötése. És éppen ez az, amire a modern ember nem hajlandó, ugyanis e kettő összekötése révén kénytelen lenne revidálni nézeteit az archaikus emberről. Másfelől viszont a modern tudomány szereti azt, ami régi, s minél régebbi, annál inkább. Bármennyire is jelentéktelen és értéktelen legyen valami önmagában véve, ha eléggé régi, akkor a tudomány érdekesnek tartja arra, hogy vizsgálata tárgyává tegye. Az asztrológia ezzel szemben hiába régi, *átnőtt* a modern korba, s abban – mint a régi idők anakronisztikus záránya – csak botrányt okoz. Az asztrológiát nem lehetett múzeumba zárni, az ugyanis – a régmúlt különféle halott elemeivel ellentétben – képes volt ez ellen mintegy tiltakozni. Így aztán az asztrológia nem tudományos vizsgálat, hanem *tudományos ellenszenv* tárgya. Amikor például „Az asztrológia – a legvalódibb áltudomány” című tanulmány asztronómus, pontosabban planetológus szerzője, Sik András „az asztrológia és az asztronómia ádáz küzdelmé”-ről beszél, mely „az ókortól egészen napjainkig tart”, akkor egyszerűen csak saját harciasságát és ellenszenvét vetíti bele az asztrológusokba. Az asztrológia ugyanis nem támadja az asztronómiát. Egészen egyszerűen nincs miért támadnia. Az asztrológia tudatában van annak, hogy az asztronómia egy másfajta, merőben materiális, természettudományos szempont alapján vizsgálja a bolygókat és a csillagokat, és nem volt asztrológus, aki e szempont létjogosultságát megkérdőjelezte volna. *Nincs olyan csillagászati igazság, amit az asztrológia kétségbe vonna.* Mindössze annyit mond, hogy azon felül, amit a csillagászat az égitestekről tud, egyes égitesteknek egyéb, az asztrológia körébe tartozó funkciói is vannak, amelyek azonban egyáltalán nem tartoznak bele az asztronómia illetékességi körébe, következésképpen csillagászati eszközökkel megragadhatatlanok. A csillagászatnak tehát sem pro, sem kontra nincs köze az asztrológiához: csillagászatilag sem cáfolni, sem bizonyítani nem lehet az asztrológiát. Ennek ellenére *nincs olyan asztrológiai igazság, amit az asztronómia kétségbe ne vonna.* A csillagászok abban a tévhitben élnek, hogy a problematika csillagászati természetű, sőt gyakran – merőben hamisan – a geocentrikus és a heliocentrikus világkép szembenállásában ragadják meg az asztrológia és az asztronómia különbségét, mintegy szaktudományos kérdéssé, a csillagászat belügyévé téve az asztrológia érvényességé-

nek vagy érvénytelenségének kérdését. Az asztrológia érvényességének kérdése nem csillagászati kérdés, hanem általános tudomány szemléleti, sőt inkább filozófiai kérdés: a tradicionális világkép és a modern világkép kérdése – s e két világképnek az asztrológia és az asztronómia csupán egyik kifejeződése. Ilyen módon egy csillagásznak *mint csillagásznak* jottányival sincsen sem több, sem kevesebb alapja megfogalmaznia a maga tudományos hátterével az asztrológia kritikáját, mint egy biológusnak vagy egy kémikusnak. A csillagászoknak egyébként sem ártana emlékeztetniük magukat arra, hogy az asztrológia modern tudományos befogadása a pszichológia oldaláról történt meg (Carl Gustav Jung, Fritz Riemann). Az asztrológia ugyanis nem a bolygókat vizsgálja, hanem az embert, s csupán az ember vizsgálata miatt van szükség a bolygók helyzetének vizsgálatára. Az asztronómia tehát csupán *segédtudománya* az asztrológiának, s az asztrológia kifejezetten megbecsüli segédtudományát. Az „asztrológia és az asztronómia ádáz küzdelme” tehát csak az asztronómia oldaláról igaz, és egyszerűen a saját asztrológiához való viszonyuk *projekciója* miatt gondolják a csillagászok azt, hogy az asztrológusok ádáz küzdelmet folytatnak ellenük.

Ha az asztrológia kétezer éve eltűnt volna, ma – csodájára járva – nemcsak tudományos kutatók százai foglalkoznának rekonstrukciójával, hanem rendes egyetemi tananyag is lenne.⁴ S mindezt természetesen mindennemű ellenszenv és ellenségesség nélkül tennék. Az asztrológia jelenkori áltudományos „rangja” azonban megakadályozza, hogy a modern tudomány szempontjából az lehessen, ami: *a tudománytörténet premodern szakaszának egyik legfontosabb fejezete*, még hozzá nemcsak a csillagászat, hanem a pszichológia és az antropológia vonatkozásában is. Így aztán a modern ember – respektíve a modern tudós – képtelen elfogulatlanul értékelni: megelégszik azzal, hogy érvényességét elutasítja, s így már nem jut el arra a fokra, hogy megvizsgálja, mi is az, amit elutasít. Az asztrológiának ez a fajta tudományos leértékelése valójában szoros kapcsolatban áll a bulvárasztrológiával: nemcsak abban az értelemben, hogy a bulvárasztrológia alapján az asztrológiáról valóban csak szánalmas kép alakítható ki, hanem abban az értelemben is, hogy a bulvárasztrológia primitivitásához nagyon is jól illik az a primitív, lapos és ellenséges hozzáállás, amellyel a modern tudomány az asztrológiát kezeli. Az asztrológiához való vulgáris és tudományos hozzáállás között tehát esszenciálisan alig van különbség. A különbség mindössze annyi, hogy míg az előbbi pozitívan, az utóbbi negatívan áll hozzá *ugyanahhoz* a szimplifikált, következőképpen hamis asztrológia-képhez.

⁴ E tekintetben, főként bizonyos nyugat-európai és amerikai egyetemeken, a legutóbbi időkben történtek pozitív változások.

Ennyi talán elegendő is lesz ahhoz, hogy az olvasónak bizonyos alapvető fogalmi legyenek arról, hogy mi is az asztrológia, illetve hogy a valódi asztrológiát – tekintse bár áltudománynak vagy babonának – el tudja különíteni a képes magazinok „horoszkópjaitól”, amelyek persze még csak nem is horoszkópok: a horoszkóp ugyanis nem szöveg, hanem a bolygóknak egy adott születés helyére és időpontjára vetített relacionális *képe*.

